

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

گزارش پژوهشی؛

معافیت های مالیاتی ؛ اما و اگر های آن

فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: تینا صالحی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۲ مقدمه
۲ اهمیت مالیات و معافیت آن
۳ معافیت مالیاتی شامل چه گروه هایی است؟
۳ انواع معافیتها
۴ چالش ها
۵ راهکارها
۵ کلام آخر

مقدمه

طبق قانون، برخی مشاغل و مناطق در کشور وجود دارند که شامل معافیت مالیات‌های مستقیم هستند. بیشتر این معافیت‌ها در واقع برای دستیابی به اهدافی، مورد حمایت دولت قرار گرفتند. در تعداد کمی از کشورها این یک روش تشویقی برای افزایش سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی محسوب می‌شود و پول را به سمت طرح‌های کم بازده که به نفع عموم است سوق می‌دهد.

اما در ایران تعدد معافیت‌های مالیاتی در قانون، سبب کاهش شفافیت و میل فراوان مودیان به معاف شدن و ایجاد مسائل گوناگون شده است.

در این پژوهش موضوع معافیت‌های مالیاتی مورد بررسی و نقد قرار گرفته است. خانم الهه رحیم دوست، پژوهشگر اقتصادی موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، طی مصاحبه‌ای با پژوهش خبرگزاری صداوسیما، این موضوع را مورد ارزیابی قرار دادند.

اهمیت مالیات و معافیت آن

- تامین منابع بودجه دولت و در نهایت دور نگه داشتن دولت از سیاست‌های تورم‌زا

- ایجاد عدالت اجتماعی و فرصت دادن به دولت‌ها برای بازتوزیع درآمد و کاهش نابرابری و اعمال سیاست‌های مالی خود

- افزایش سرمایه‌گذاری و کمک به اشتغال و ارزآوری در مناطق محروم با معافیت‌های مالیاتی

معافیت مالیاتی شامل چه گروه‌هایی است؟

از جمله مهم‌ترین معافیت‌های مالیاتی در کشور، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

انواع معافیت‌ها

معافیت بخشی: معافیت در بخش خاص اقتصادی به منظور حمایت از اشتغال، فناوری و صادرات

منطقه‌ای: در مناطق دورافتاده با بیکاری بالا و کمتر توسعه یافته

معیشتی: برای درآمدهای پایین با تعیین آستانه مشمولیت

رعایت اصل صرفه جویی: جایی که هزینه تشخیص درآمد بیش از مقدار مالیات شود.

در سال ۱۴۰۰، معافیت مالیاتی معادل ۲،۲۳۱،۶۸۶ میلیارد ریال به بخش‌ها و نهادها اعطا شده است.^۱

چالش‌ها

وجود معافیت‌های مالیاتی ناکارآمد از یک سو و تعدد این معافیت‌ها از سوی دیگر، سبب بروز چالش‌هایی شده است:

راهکارها

مهم‌ترین مسئله‌ای که باید در این خصوص مورد توجه قرار گیرد، لزوم بررسی مجدد استمرار معافیت‌های مالیاتی است. به همین منظور توجه به نکات زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- هدفمند کردن معافیت‌های مالیاتی و کاهش دامنه آن (پیشنهاد کاهش معافیت نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های وابسته به آستان‌های مقدسه و استفاده این منابع در فعالیت‌های اشتغالزا و ارزآور)

- جلوگیری از تبعیض و کاهش رقابت‌پذیری در اعطای معافیت

- کوتاه کردن مدت زمان معافیت تا حذف تدریجی آن

- تجمیع قوانین معافیت در یک قانون (این امر سبب شفافیت و صراحت قانون می‌شود و تصمیم‌گیرنده واحد پیدا می‌کند)

کلام آخر

به دلیل غیرهدفمند، غیر مشروط و دائمی بودن بیشتر معافیت‌های مالیاتی در کشور، این موضوع تاثیر بسزایی در کاهش درآمدهای مالیاتی دولت گذاشته است.

تا وقتی پول نفت فراوان بود شاید دولت نیازی به حرکت به سمت اصلاح نظام مالیاتی و بررسی مجدد موضوع معافیت‌های آن احساس نمی‌کرد، اما اکنون با وجود کاهش درآمدهای نفتی، توجه به این موضوع ضروری به نظر می‌رسد. گاهی اعطای معافیت مالیاتی، حس وجود عدالت اقتصادی در میان مردم را به چالش می‌کشد.